

УДК 78:027.7:78.03(450.721)(045)

DOI <https://doi.org/10.32782/2310-0583-2025-54-07>

МУЗИЧНА БІБЛІОТЕКА КОНСЕРВАТОРІЇ САН П'ЕТРО А МАЙЕЛЛА У ЗБЕРЕЖЕННІ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ІТАЛІЇ

Олена Пономаренко – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри теорії та історії музичного виконавства, Національна музична академія України імені П.І. Чайковського
<https://orcid.org/0000-0002-3726-489X>

Актуальність дослідження зумовлена потребою комплексно розглянути діяльність музичної бібліотеки Консерваторії Сан П'єтро а Майелла в Неаполі (*Conservatorio di Musica San Pietro a Majella*) як унікального центру збереження, дослідження й популяризації культурної спадщини Італії. Музична бібліотека є однією із найстаріших і найцінніших установ, у якій зберігаються музичні джерела Італії. Зазначено, що інституція, заснована наприкінці XVIII століття, поєднує функції освітнього, наукового, бібліотечного та музейного закладу, який містить багаті архівні, бібліотечні й музейні колекції. Розкрито історію становлення музичної бібліотеки та архіву, у якому зберігаються автографи композиторів, рукописи опер, теоретичні трактати, листування та рідкісні нотні видання. Висвітлено внесок неаполітанських музикознавців і бібліографів – Саверіо Маттеї (*Saverio Mattei*), Джузеппе Сіджізмондо (*Giuseppe Sigismondo*), Франческо Флорімо (*Francesco Florimo*) та інших – у формування науково цінних фондів, каталогізацію та збереження історичних джерел. Охарактеризовано музейні колекції, що репрезентують розвиток музичного життя Неаполя, демонструючи портрети, музичні інструменти, документи та особисті архіви композиторів. Проаналізовано сучасні напрями діяльності музичної бібліотеки й музею, зокрема цифровізацію фондів, створення електронних каталогів, організацію виставок і концертних програм, популяризацію музичної спадщини у міжнародних проєктах, зокрема: «Неаполь, Неаполь. Лава, порцеляна й музика» («*Napoli, Napoli. Dilava, porcellana e musica*»), що реалізований у співпраці з Театром Сан Карло (*Teatro San Carlo*) та Національним музеєм Каподімонте (*Museo Nazionale di Capodimonte*), який засвідчив нову модель міжінституційної взаємодії та інтеграцію музичного мистецтва в систему культурних комунікацій Неаполя. Наголошено, що діяльність музичної бібліотеки Консерваторії Сан П'єтро а Майелла являє собою модель синтезу наукових, освітніх і творчих ініціатив у культурному просторі сучасної Італії, поєднуючи традиції, інновації та різноплановість мистецьких практик.

Ключові слова: музичне життя Італії, Консерваторія Сан П'єтро а Майелла, музична бібліотека, архівні фонди, музей, музичні колекції, фестиваль, культурно-мистецький проєкт, музична спадщина, композиторська творчість, засоби музичної виражальності.

Вступ. Бібліотека Консерваторії Сан П'єтро а Майелла (*SanPietro a Majella*) в Неаполі – одна з найцінніших музичних бібліотек Італії. Її фонди містять рукописи, автографи, музичні твори, теоретичні трактати, архівні документи та інші матеріали, у яких відображене багатовікове музичне життя країни. Вони становлять важливе джерело для наукових досліджень, виконавської практики і музично-педагогічної діяльності. Сучасна бібліотека – це динамічний культурно-науковий центр, у якому поєднуються традиційні та інноваційні методи збереження й популяризації неаполітанської музичної спадщини. Тут здійснюють цифровізацію фондів, створюють електронні каталоги, організовують виставки, конференції, культурно-мистецькі проєкти тощо, демонструючи цим, що бібліотека може бути не лише «архівом пам'яті», а й активним учасником міського музичного середовища, сприяти формуванню нових форм культурної комунікації та інтеграції в європейський культурно-мистецький простір.

Мета статті – розглянути діяльність музичної бібліотеки Консерваторії Сан П'єтро а Майелла

як осередку збереження й популяризації культурної спадщини Італії.

Аналіз досліджень і публікацій. Серед наукових досліджень із порушеної проблеми особливе місце посідають публікації італійських учених. Вагомим джерелом для вивчення історії консерваторії є праця Франческо Флорімо (*Francesco Florimo*) «*Cenni storici sul collegio di musica di S. Pietro a Majella*» (1873), у якій висвітлено ранню історію консерваторії, формування її фондів [1]. Сучасні італійські дослідники також розглядають процеси формування її бібліотечних і архівних фондів. Зокрема, Мауро Амато (*Mauro Amato*) у статті «*La biblioteca del conservatorio “San Pietro a Majella” di Napoli: dal nucleo originale alle donazioni di fondi privati ottocenteschi*» розкриває шляхи становлення бібліотеки – від першого зібрання до надходження численних приватних колекцій у XIX столітті [2]. Автор детально простежує процес інституційного становлення бібліотеки, окреслює внесок окремих меценатів, висвітлює механізми формування наукового фонду, який становить базу для подальших музикознавчих досліджень. Ця

стаття важлива для розуміння культурної динаміки Неаполя у XIX столітті і збирання музично-архівної спадщини Італії.

Рафаелла Каф'єро (Raffaella Cafiero) у праці «Una biblioteca per la biblioteca: la collezione musicale di Giuseppe Sigismondo» досліджує музичну колекцію Джузеппе Сіджімондо (Giuseppe Sigismondo), що стала основою формування фондів бібліотеки Консерваторії Сан П'єтро а Майелла. Авторка розглядає історію збирання, структуру і зміст колекції, розкриває її значення для розвитку музикознавчих студій в Неаполі наприкінці XVIII – початку XIX століть [3].

Томмассіна Боччіа (Tommassina Boccia) у своїй статті «L'Archivio storico del Conservatorio di San Pietro a Majella esiste!» зосереджує увагу на історичному архіві консерваторії як найціннішому її надбанні [4]. Авторка детально описує збережені рукописи, епістолярні джерела, друковані матеріали та колекцію старовинних інструментів, розкриває їхню роль у формуванні культурної ідентичності міста й у становленні консерваторії як одного із провідних музичних закладів Неаполя.

Важливо відзначити дослідження Чезаре Корсі (Cesare Corsi), присвячені музичним фондам бібліотеки консерваторії та пов'язані з творчістю Саверіо МеркадANTE та Джоаккіно Россіні. У статті «La formazione dei fondi mercantantiani della biblioteca di San Pietro a Majella. Dalle musiche per il Conservatorio all'acquisizione dell'archivio musicale del compositore» аналізується надходження рукописів і партитур МеркадANTE до бібліотеки та їх інтеграція в загальну структуру фондів [5]. Публікація «Rossini in Conservatorio. Musiche per Rossini nella biblioteca di San Pietro a Majella» розглядає твори та рукописи Россіні, а також організацію й збереження матеріалів для подальшого вивчення та використання в академічній практиці [6]. Заслуговує уваги робота «“Mon cher Maître”. Lettere e documenti riguardanti Mercadante nella collezione Rodriguez della biblioteca del Conservatorio», присвячена листуванню та документам МеркадANTE з колекції Родрігеса, яка надійшла до бібліотеки у 2018 році як дар правнука композитора, Франческо Родрігеса (Francesco Rodriguez), нащадка доньки Ісмаїлі МеркадANTE (Ismaïlia Mercadante) [7].

У праці Карлі Конті (Carla Conti) «Nobilissime allieve. Della musica a Napoli tra Sette e Ottocento» наголошено на значенні бібліотеки Консерваторії СанП'єтро а Майелла, зокрема, завдяки колекції Клотільди Капече Мінутоло (Clotilde Caprese Minutolo), переданій 1882 року. Колекція містить твори В. А. Моцарта, Дж. Паїзієлло та інших композиторів і становить важливе джерело для

дослідження музичної культури того часу та історії неаполітанської консерваторії. Окремо авторка характеризує діяльність жінок у сфері музичного мистецтва як відображення неаполітанського культурного простору XVIII–XIX століть, відтворюючи на прикладі навчання, соціально-культурного оточення і діяльності Клотільди Мінутоло культурні й музичні традиції того часу [8].

У монографії Джулії Джовані (Giulia Giovani) «Tra Napoli e Parigi. Storie di una migrazione libraria» здійснено аналіз руху музичних і книжкових колекцій між Неаполем і Парижем [9], зокрема передання музичних джерел, інструментів і рукописів, що сприяло формуванню європейського інтелектуального простору XIX століття. Її праця дає змогу розглядати неаполітанські фонди не лише як локальне явище, а як складник транскультурного обміну.

Сучасні українські музикознавці зацікавлені вивченням європейської системи музичної освіти, зокрема її італійських осередків. Так, Ольга Шуміліна, дослідниця творчості українських композиторів доби класицизму – М. Березовського, Д. Бортнянського – у своїх працях аналізує специфіку освітніх процесів у музичних закладах Європи XVIII століття. Вона підкреслює, що українські митці другої половини XVIII століття здобували професійну підготовку в неаполітанських консерваторіях, у яких опанування мистецтва контрапункту вважалося вершиною композиторської освіти. Саме в цих закладах – попередниках сучасної консерваторії Сан П'єтро а Майелла – формувалися академічні традиції, збережені нині в бібліотеці та архіві цієї установи [10]. У праці Олени Корчової розглянуто наукову діяльність італійського музикознавця Фаусто Торрефранкі (Fausto Torrefranca) – автора першої прижиттєвої монографії про Джакомо Пуччіні, творця опер «Богема», «Тоска» та «Мадам Баттерфляй». Однією зі сфер його діяльності була бібліотека консерваторії Сан П'єтро а Майелла в Неаполі [11].

Виклад основного матеріалу. Консерваторія Сан П'єтро а Майелла – це одна з найдавніших музичних інституцій Європи, яка уособлює тривалу традицію музичної освіти в Неаполі. Формування освітніх засад відбувалося протягом кількох століть і було тісно пов'язане з потужною присутністю церкви, яка сприяла становленню культурно-інтелектуального середовища. У Неаполі викладав святий Тома Аквінський (лат. Thomas Aquinas), а діяльність Товариства Ісуса (єзуїтів) і францисканських студіумів заклала ґрунт для поєднання мистецтва, освіти й релігії в єдиному духовно-культурному просторі.

У цьому середовищі музика і пов'язана з нею освітня діяльність посідали провідне місце в суспільному житті міста, супроводжуючи як церковні, так і державні урочистості – святкування на честь правителів, народження спадкоємців престолу, релігійні свята й події, етапні у становленні державних інституцій. Музичні дієства були формою соціальної комунікації, у якій поєднувалися мистецькі, духовні і громадянські цінності.

У XVIII столітті Неаполь утвердився як одна із провідних культурних столиць Європи, осередок філософської думки, театрального життя й музичного мистецтва. Джованні Баттиста Віко (Giambattista Vico 1668–1744) своїм трактатом «Принципи нової науки про спільну природу націй» (1728) започаткував інтелектуальні пошуки, які визначили гуманістичну спрямованість міської культури. Відкриття 1737 року Театру Сан Карло (Teatro San Carlo), заснованого Карлом III Бурбонським, стало символом культурного престижу Неаполя і закріпило його статус європейської музичної столиці.

Саме в цьому культурному контексті й почала формуватися неаполітанська система музичної освіти. Перші музичні школи виникли у XVI–XVII століттях, вони поступово еволюціонували в консерваторії – спеціалізовані навчальні заклади з професійної підготовки музикантів. Уже у XVIII столітті тут діяли фонди нотних матеріалів, теоретичних трактатів і педагогічних посібників, які використовувались у навчальному процесі.

Наприкінці XVIII століття за указом короля Неаполя Фердинанда IV розпочалося формування бібліотеки, мета якої – систематизувати музичні рукописи, партитури, теоретичні праці та інші джерела, створені у попередні епохи. Ця ініціатива стала важливим етапом у розвитку музичної освіти в Неаполі, а з часом – основою бібліотеки Консерваторії Сан П'єтро а Майелла¹. Зібрані у

XVIII столітті матеріали становлять ядро її сучасного фонду, у якому зберігаються найцінніші зразки музичної, композиторської й педагогічної спадщини неаполітанської школи.

Витоки бібліотеки Консерваторії Сан П'єтро а Майелла сягають кінця XVIII століття, коли у Неаполі поступово утверджувалася традиція збирання й систематизації музичних джерел. Важливу роль у цьому відіграли бібліофіли, колекціонери і меценати, які передавали свої приватні зібрання нот і трактатів. Завдяки таким ініціативам у культурно-мистецькому середовищі визріла ідея створити в консерваторії централізовану музичну бібліотеку.

Визначальною постаттю у цьому процесі став Саверіо Маттеї (Saverio Mattei, 1742–1795) – видатний юрист, літератор, один із провідних діячів неаполітанського Просвітництва. 1791 року він розробив програму реформ музичної освіти, яку представив королю Фердинанду IV. Вона передбачала модернізацію управління консерваторіями, удосконалення навчальних методик і раціоналізацію фінансування цих закладів. Особлива увага надавалася створенню музичної бібліотеки в консерваторії як інституції для збереження і вивчення музичної спадщини.

1795 року Маттеї був призначений наглядачем консерваторії Санта Марія делла П'єта деї Туркіні (Santa Maria della Pietà dei Turchini), тут він розпочав практично втілювати свої реформаторські задуми. З його ініціативи було започатковано бібліотеку, яка й стала у Неаполі першим централізованим сховищем музичних джерел.

У своїх «Мемуарах» Маттеї засуджував кризовий стан музичних шкіл, у яких, за його словами, «усе перебувало в цілковитому безладді». Заручившись підтримкою відомих бібліофілів і колекціонерів Гаспаре Сельваджі (Gaspere Selvaggi) та Джузеппе Сіджізмондо (Giuseppe Sigismondo), він запропонував створити бібліотеку, «щоб студентська молодь мала можливість вивчати і розмірковувати над класичними творами великих майстрів, які прославили мистецтво, а також щоб зберегти ці твори для майбутніх поколінь».

На жаль, Саверіо Маттеї раптово помер, не встигнувши втілити свої задуми. Проте бібліотека, яку він створював «на благо молоді» (*ad juventutis commodum*), продовжила свою діяльність.

Справу Маттеї продовжив Джузеппе Сіджізмондо (1755–1831), який протягом 1808–1826 років обіймав посаду бібліотекаря. Учень Франческо Дуранте (Francesco Durante) і Нікколи Порпори (Niccolò Porpora), він поєднував музичну практику і наукові дослідження,

¹ 26 листопада 1806 року король Жозеф Наполеон (Жозеф Бонапарт (Joseph Bonaparte), Джузеппе Буонапарте (італ. Giuseppe Buonaparte), Хосе Бонапарте (ісп. José I Bonaparte) (1768–1844) – старший брат Наполеона I, король Неаполя в 1806–1808 роках, на ім'я Йосип I Наполеон), спираючись на пропозицію міністра внутрішніх справ Джузеппе Капечелатро (Giuseppe Capocelatro), видав указ про об'єднання кількох музичних коледжів міста. У червні 1807 року було створено єдиний навчальний заклад – Королівський коледж музики (Regio Collegio di Musica), резиденція якого містилась у Монастирі Сан Себастьяна. До нього увійшли чотири провідні музичні інституції: Санта Марія ді Лорето (Santa Maria di Loreto), Санта Марія делла П'єта деї Туркіні, Сант'Онофріо а Капуана (Sant'Onofrio a Capuana) та Повері ді Джезу Крісто (Poveri di Gesù Cristo). 1826 року згідно з указом Франческо I (Francesco I) установа отримала статус Королівської консерваторії, була затверджена її офіційна назва – Королівська консерваторія музики Сан П'єтро а Майелла (Regio Conservatorio di Musica di San Pietro a Majella). Вибір назви зумовлений місцем розташування установи – у приміщенні колишнього монастиря XIV століття Сан П'єтро а Майелла в історичному центрі Неаполя.

вивчав історію неаполітанської школи і здійснював каталогізацією фондів. Сіджізмондо наголошував на необхідності ознайомлювати студентів із сучасною європейською музикою: 1806 року він висловив занепокоєння, що вихованці консерваторії не мають доступу до партитур Г. Ф. Генделя, Й. Гайдна, І. Плейєля, Ф. А. Гофмейстера, Л. Боккеріні та інших композиторів, твори яких вважав важливими для фахової підготовки.

У період його діяльності бібліотека збагатилася цінною колекцією оперних партитур Д. Чімарози, Д. Піччінні, Д. Паїзієлло та інших митців, яку подарувала королева Марія Кароліна Австрійська (Maria Karolina Luise Josepha Johanna Antonia von Österreich, 1752–1814). Видання було розкішно оформлене саф'яновими палітурками із золотим тисненням, гербами і гравірованими літерами. До цієї колекції належить партитура опери Доменіко Сарро (Domenico Sarro) на лібрето П'єтро Метастазіо (Pietro Metastasio) «Ахілл на Скіросі» («Achille in Sciro», 1737), яка прозвучала під час урочистого відкриття Театру Сан Карло 4 листопада 1737 року, а також партитура опери «Орфей» («Orfeo») Крістофа Вільбальда Глюка (Christoph Willibald Gluck), поставленої 1774 року в Театрі Сан Карло в неаполітанській редакції.

Бібліотеку консерваторії підтримувала держава. Король Фердинанд IV видав указ, який зобов'язував керівників театрів столиці надавати бібліотеці копії кожної партитури опери чи комедії, виконаної на їхніх сценах. Крім того, передбачалося також передавати всі партитури, які раніше виконувались у театрі Сан Карло і були подаровані королеві Марії Кароліні. Цей указ згодом підтвердили монархи Йоакім Мюрат (Joachim Murat) (7 листопада 1811), Франциск I Бурбонський (29 серпня 1829) і Фердинанд II Бурбонський (11 липня 1851).

1801 року був укладений перший каталог бібліотеки – «Покажчик усіх книг і партитур, які зберігалися в архівах Консерваторії П'єта деї Туркіні», у ньому зазначені обсяги зібрання на той час: 410 томів опер і 205 томів п'єс. Це свідчить, що в попередні роки у бібліотеці вже була значна кількість матеріалів. Таким чином, діяльність Саверіо Маттеї і Джузеппе Сіджізмондо відіграла значну роль у поповненні бібліотеки Консерваторії Сан П'єтро а Майєлла: завдяки їм було закладено основу цінного фонду рукописів, партитур і музичних трактатів.

За часів Франческо Флорімо (Francesco Florimo, 1800–1888) – видатного музичного діяча, педагога, теоретика, який багато років очолював

бібліотеку Неаполітанської консерваторії, – ця установа досягла найвищого рівня розвитку, що тривав понад півстоліття. Від 1826 року Флорімо обіймав посаду архівіста консерваторії, а з 1851 року – директора бібліотеки². Під його керівництвом бібліотечний фонд суттєво збагатився рукописами композиторів Неаполітанського королівства та інших європейських країн, музичнознавчими працями, автографами діячів мистецтва, політики й науки, портретами музикантів, а також пам'ятними речами і дарунками, які нині зберігаються в музеї консерваторії.

У праці «Історичні нотатки про Консерваторію» (1873) Флорімо докладно описав історію становлення інституції, основні етапи її розвитку, охарактеризував видатних випускників, їхній внесок у музичне мистецтво, а також навчальні програми, кількість студентів, приміщення, у якому розташована установа. Окремий розділ присвячено бібліотеці консерваторії та її зібранню. Флорімо зазначає: «Бібліотека наразі містить приблизно 6000 томів музичних творів, з яких 2500 – це автографи найвидатніших італійських і зарубіжних композиторів – Скарлатті, Перголезі, Дуранте, Лео, Порпори, Трітто, Дзінгареллі, Піччінні, Чімарози, Паїзієлло, Россіні, Меркаданте, Конті, Белліні, Доніцетті, Пачіні, Річчі, Керубіні, Карафи, Раймонді, Манданічі, Лілло, Галеві, Томаса, Базілі, Фетіса, Адама, Бушерона, Мошелеса, Гофмана та ін. [...] В останні роки збирання творів Баха, Бетговена, Гайдна, Моцарта, Мендельсона і Вебера було майже завершено; також придбані повні твори Палестріні та Бенедетто Марчелло» [1, с. 49].

² Флорімо навчався фортепіано, вокалу і контрапункту у консерваторії Сан П'єтро а Майєлла під керівництвом Джакомо Трітто (Giacomo Tritto) та Ніколо Дзінгареллі (Niccolò Zingarelli). Його однокурсником був Вінченцо Белліні (Vincenzo Bellini), їх пов'язувала тривала дружба. Він здобув визнання не тільки як бібліограф, а і як музичний історик та організатор культурних заходів. Його чотиритомна праця «Scuola musicale di Napoli (1869–1882)» є ключовим джерелом з історії неаполітанської музичної традиції. Флорімо також автор підручника «Breve metodo di canto», присвяченого Джироламо Крешентіні (Girolamo Crescentini), представнику школи вокалу, що бере початок від Алессандро Скарлатті (Alessandro Scarlatti), Франческо Дуранте (Francesco Durante) та Нікола Порпори (Nicola Porpora). Був членом-кореспондентом Королівської національної академії витончених мистецтв у Неаполі (Accademia Reale di Belle Arti di Napoli, 1841) та Національного королівського товариства Неаполя (Società Reale Italiana, 1876), почесним членом Академії Святої Чечілії в Римі (Accademia Nazionale di Santa Cecilia, 1855) і Філармонічної академії в Болоньї (Accademia Filarmonica di Bologna, 1869). 1887 року його нагороджено Орденом Корони Італії (Ordine della Corona d'Italia).

У праці охарактеризовано структуру колекції, яка містила 25 томів мадригалів (1550–1728), 82 томи різних творів із XVII століття, 580 рукописних журналів із музичними композиціями, 200 томів історико-теоретичних і дидактичних праць 130 авторів, 151 том музичних журналів, а також загальні алфавітні каталоги музичних творів, книг і понад 3500 оперних лібрето.

1836 року Флорімо ініціював створення алфавітного та систематичного каталогів бібліотечного фонду, які постійно поповнювали новими музичними й літературними матеріалами.

Розширення бібліотечного зібрання стало можливим завдяки численним пожертвам композиторів, видавців і бібліофілів, а також закордонним подорожам Флорімо, який вивчав досвід провідних європейських музичних бібліотек у Відні, Берліні, Мюнхені, Брюсселі, Парижі, Мілані, Болоньї, Модені і Флоренції. Як зазначав Флорімо, «якщо Музична бібліотека Сан П'єтро а Майелла не може претендувати на першість серед інших, то все ж не поступається жодній із них» [1, с. 53].

1827 року було придбано приватну колекцію Джузеппе Сіджізмондо, а 25 лютого 1852 року – зібрання автографів Доменіко Чімарози (108 томів), яке продав бібліотеці його син за 2000 дукатів. 1882 року бібліотека отримала колекцію маркізи Клотільди Капече Мінутоло (Clotilde Carpesse Minutolo), яка походила з родини принців Каноза (Canosa). Композиторка, учениця Джузеппе Балдуччі (Giuseppe Balducci), вона брала активну участь у музичному житті неаполітанської аристократії. Її дарунок – це твори В. А. Моцарта, Дж. Паїзіелло, Й. Майра (Johann Simon Mayr), Г. Ф. Генделя, Л. ван Бетговена та інші рідкісні автографи.

Після об'єднання Італії, незважаючи на втрату права на отримання обов'язкових примірників друкованих видань, Флорімо продовжував поповнювати фонд завдяки приватним дарункам. Особливо цінним стало надходження автографа струнного квартету Джузеппе Верді, отриманого після листування з Джузеппіною Стреппоні і композитором.

У середині XIX століття до бібліотеки надійшло багато оригінальних композицій сучасників і однокурсників Флорімо, зокрема Вінченцо Белліні, Саверіо Меркаданте, Мікеле Кости (Michele Costa), Луїджі Річчі (Luigi Ricci), Федеріко Річчі (Federico Ricci) та інших.

1875 року Флорімо ініціював передплату на спорудження пам'ятника Вінченцо Белліні, прах якого вже наступного року було перевезено з Парижа до Катанії. Флорімо постійно сприяв

дослідженню й популяризації творчості Белліні шляхом видання біографічних матеріалів, публікації спогадів і автографів, а також організації конкурсів, присвячених композитору.

1880 року бібліотеку відвідав Ріхард Вагнер; його запис у книзі відгуків започаткував створення унікальної колекції автографів, до якої увійшли короткі фортепіанні твори композиторів Ференца Ліста, Джузеппе Мартуччі (Giuseppe Martucci), Беньяміно Чезі (Beniamino Cesi), Анрі В'єтана (Henri Vieuxtemps), Альфонсо Рендано (Alfonso Rendano) та інших. Колекцію створено напередодні відкриття пам'ятника Белліні³ на площі перед будівлею консерваторії, а пізніше її було опубліковано у вигляді «Альбому Белліні». Завдяки підтримці Флорімо цей проєкт став вагомим чинником у формуванні й зміцненні національного образу Белліні, до якого долучилися провідні митці й інтелектуали – композитори Джузеппе Верді, Арріґо Бойто, Шарль Гуно, письменник Антоніо Фогаццаро (Antonio Fogazzaro), видавець Джуліо Рікорді (Giulio Ricordi), композитор, автор текстів, видавець, журналіст і політик Теодоро Коттрау (Teodoro Cottrau) та ін.

Дж. Верді називав Ф. Флорімо «великим старцем вічної молодості», підкреслюючи його невтомну діяльність на ниві музичного мистецтва. 1889 року, наприкінці життя, він цілком присвятив себе служінню бібліотеці і здійснив свій останній внесок, передавши до «Santuario della Musica» власну колекцію рукописів, листів, книг, документів і музичних інструментів, яка стала складовою частиною фондів Консерваторії Сан П'єтро а Майелла.

1889 року наступником Франческо Флорімо став літературний діяч і музичний критик Рокко Пальяра (Rocco Pagliara). За період його керівництва бібліотека поповнилася численними автографами Саверіо Меркаданте (Saverio Mercadante), який протягом 1830–1870 років очолював Консерваторію. Тоді ж до фонду надійшла приватна колекція лібрето Сальваторе Каммарано (Salvatore Cammarano), яку подарував його син Гоффредо, а також листи й документи відомих діячів італійського музичного театру – Доменіко Барбая (Domenico Barbaja), Джованні Пачіні (Giovanni Pacini), Джузеппе Верді, Гаєтано Доніцетті, Нікола Де Джозі (Nicola De Giosa) та Нікола Ваккаї (Nicola Vaccaj).

Важливим здобутком бібліотеки стала колекція ескізів театральних костюмів, які створили

³ Скульптор пам'ятника Белліні – Альфонсо Бальціко (Alfonso Balzico).

митці Едуардо Гійом (Eduardo Guillaume), Джустіно Де Джакомо (Giustino De Giacomo), Філіппо дель Буоно (Filippo del Buono), Феліче Черроне (Felice Cerrone) і Джакомо Прельяско (Giacomo Pregliasco). Ця колекція належала Карло Гійому (Carlo Guillaume) – синові Едуардо Гійома, який довгий час очолював костюмерну службу Театру Сае Карло в Неаполі.

Після смерті Рокко Пальяри бібліотеку очолювали представники італійського культурного і наукового життя: музикознавець Фаусто Торрефранка (Fausto Torrefranca, 1883–1955), поет і драматург Сальваторе Ді Джакомо (Salvatore Di Giacomo, 1860–1934)⁴, композитор і музичний критик Гвідо Паннаїн (Guido Pannain, 1891–1977), а також композитор Гвідо Гаспаріні (Guido Gasparini) – засновник і президент Асоціації італійських музикознавців, Анна Мондольфі (Anna Mondolfi) і Франческо Мелізе (Francesco Melise).

Сьогодні у фондах бібліотеки Консерваторії Сан П'єтро а Майелла – більше сорока тисяч рукописів і близько чотирьохсот тисяч друкованих видань. Як зазначено на офіційному сайті Консерваторії, «на цей момент книги, які належать Консерваторії, займають 1500 погонних метрів», що свідчить про масштабність і унікальне культурне значення зібрання [12].

У сучасному інформаційному просторі оцифрування архівів бібліотеки охоплює технічні, реставраційні й консерваційні аспекти й інтеграцію у міжнародні цифрові ресурси. Ця діяльність продовжує традицію, яку започаткував Гвідо Гаспаріні, очолюючи бібліотеку в середині ХХ століття. Як засновник і президент Асоціації італійських музикознавців, він ініціював створення науково-дослідних програм, спрямованих на каталогізацію музичних джерел і реставрацію рідкісних рукописів.

Частина колекцій уже представлена в багатьох європейських онлайн-проектах, таких як: «Культурний Інтернет» (Internet Culturale) – платформа цифрових каталогів і колекцій італійських бібліотек, яку координує Міністерство культури Італії; Міжнародний реєстр музичних джерел (RISM), що забезпечує науковий доступ до нотних рукописів і друкованих видань; Europeana – загальноєвропейський портал цифрової культурної спадщини, що об'єднує твори мистецтва, книги, фільми, музичні записи та інші документи з

провідних культурних інституцій Європи. Особливе місце посідає участь бібліотеки у проєкті SBN Музика, який є частиною Національної бібліотечної служби Італії (Servizio Bibliotecario Nazionale – SBN) – центрального онлайн-каталогу, що об'єднує державні, муніципальні, церковні та приватні бібліотеки країни. У базі даних SBN Музика зібрано інформацію про рукописи, друковані ноти, звукозаписи та лібрето, які зберігаються в різних бібліотеках Італії, зокрема й у фондах Неаполітанської консерваторії [13].

Традицію збереження музичної спадщини, якої дотримуються в діяльності бібліотеки Консерваторії Сан П'єтро а Майелла, природно продовжує у своїй роботі Історичний музей музики, що став простором живої пам'яті неаполітанської музичної культури. Музей музики було відкрито 3 грудня 1925 року з ініціативи Етторе Сантагати (Ettore Santagata) і ректора Франческо Чілеа (Francesco Cilea), який очолював заклад протягом 1915–1925 років. Формування музейної колекції розпочалося ще 1868 року, що свідчить про тривалу традицію збереження й осмислення музичної спадщини в Неаполітанській консерваторії. У музейному зібранні представлено безцінну колекцію документів, рідкісних нотних естампів, оперних буклетів, партитур з автографами композиторів, а також їхні особисті речі.

Особливу цінність становить колекція старовинних музичних інструментів, серед яких – арфа Антоніо Страдіварі (Antonio Stradivari, Кремона, 1681), яка належала співачці Аміні Боскетті (Amina Boschetti), її подарував музею Ф. Флорімо. Значна частина експозиції – це колекція інструментів герцога Ернесто дель Бальцо (Ernesto del Balzo), який передав музею 58 зразків, технічно досконалих і художньою вишуканих.

Серед унікальних експонатів – клавесин-фортепіано Vis-à-Vis Йоганна Андреаса Штайна (Johann Andreas Stein, 1783), настільні фортепіано, які належали Доменіко Чімарозі (Domenico Cimarosa) та Джованні Паїзіелло (Giovanni Paisiello), арфи Себастьяна Ерапа (Sebastian Erard; 1752–1831), орган із сімома регістрами, створений родиною неаполітанських майстрів Чимміно (Cimmino), який зберігся у відмінному стані.

Колекція мідних духових інструментів охоплює близько тридцяти зразків: це переважно роботи неаполітанського майстра Чезаре Руджеро (Cesare Ruggiero), віденських майстрів Леопольда Ульмана (Leopold Uhlmann) та Франца Бока (Franz Bock), а також брюссельської компанії Mahillon. Серед них вирізняються два корні оригінальної конструкції з червоним емальованим дзвоном – розширеною частиною інструмента, крізь яку виходить звук, із флористичним орнаментом:

⁴ Сальваторе Ді Джакомо розпочав роботу в бібліотеці 1915 року, здійснивши масштабне дослідження більше ста рукописних томів, у яких висвітлено історію давніх неаполітанських консерваторій. Підсумком цієї праці стала монографія «Чотири стародавні музичні консерваторії Неаполя», Палермо, 1924–1928 («Le quattro antiche conservatori di musica di Napoli»), яка й сьогодні становить одне із провідних джерел з історії музичної освіти в Неаполі.

«один виготовив паризький майстер Ридлокер (Riedloker), його подарував Неаполітанській консерваторії кларнетист Фердинандо Себастьяні (Ferdinando Sebastiani, 1803–1860), другий, за словами дарувальника кавалера Едоардо Де Анджеліка (Edoardo De Angelis), належав Джузеппе Россіні (Giuseppe Rossini), батькові Джоаккіно, хоча клеймо (Courtois frère) свідчить, що інструмент виготовлено дещо пізніше» [14, с. 137].

Кожен зал музею названо на честь видатного композитора, а експозиція розкриває творчі зв'язки Антоніо Страдіварі, Джованні Перголезі, Джованні Паїзіелло, Доменіко Чімарози, Джоаккіно Россіні, Гаетано Доницетті, Вінченцо Белліні, Алессандро та Доменіко Скарлатті, Джузеппе Верді з Неаполем, Театром Сан Карло та Консерваторією Сан П'єтро а Майелла.

Художня колекція музею містить понад двісті картин, серед яких – твори видатних митців XVIII–XIX століть, які писали портрети: Елізабет Віже-Лебрен (Élisabeth Vigée-Lebrun), Alfonso Simonetti (Альфонсо Сімонетті), Дженнаро Мальдареллі (Gennaro Maldarelli), Філіппо Паліцці (Filippo Palizzi), Франческо Паоло Мікетті (Francesco Paolo Michetti), Доменіко Мореллі (Domenico Morelli) та Вінченцо Ла Белла (Vincenzo La Bella).

Важлива частина колекції – особисті речі композиторів: кафедра, за якою працював Россіні в неаполітанський період творчості; прес-пап'є Белліні із зеленого калабрійського мармуру, оздоблений камієм із зображенням композитора; а також мармурова чорнильниця, яку подарував Ніколо Дзінгареллі Франческо Флорімо. За свідченнями, цей предмет має тривалу історію спадкоємності: він належав Алессандро й Доменіко Скарлатті, згодом – Франческо Дуранте, Ніколо Порпорі і зрештою – Доменіко Чімарозі.

Сучасна бібліотека активно співпрацює з оперним театром, музеєм, музичним фестивалем, інтегруючись у сучасний культурний простір. Різні форми і види музичних і культурно-мистецьких проєктів розраховані не тільки на професійну публіку, а й на широку аудиторію шанувальників мистецтва.

Проєкт «Неаполь, Неаполь. Лава, порцеляна й музика» («Napoli, Napoli. Di lava, porcellana e musica»), який втілила Консерваторія Сан П'єтро а Майелла спільно з Театром Сан Карло та Національним музеєм Каподімонте (2019–2021), став прикладом синтезу музики, мистецтва та історичної пам'яті Неаполя. Його лейтмотив – поєднання порцеляни й музики як двох емблем міста.

Музичне оформлення, яке здійснила Ельза Євангеліста (Elsa Evangelista) – композиторка і колишня директорка консерваторії, надало виставці виразного звукового виміру. Засоби музичної виразності – темброві поєднання, дина-

мічні контрасти, стилістичні алюзії на барокову і класицистичну музику – поглиблюють сприйняття експозиції, створюючи цілісну художню атмосферу. У кожному з вісімнадцяти залів звучали твори неаполітанських композиторів XVIII–XIX століть – Джованні Перголезі, Джованні Паїзіелло, Доменіко Чімарози, Джованні Пачіно – відповідно до художньої тематики експозиції: «Єгиптоманія», «Влада і династії», «Гранд-тур», «Пульчінела», «Везувій», «Іронія перук XVIII століття» тощо.

Звуковий простір організований як своєрідна музична подорож у минуле, яка оживляла порцелянові композиції, відтворювала атмосферу Неаполя доби Бурбонів. Завдяки цьому експозиція набула театрального характеру, поєднуючи елементи музейного показу й оперної сценографії.

Участь Консерваторії Сан П'єтро а Майелла полягала також у представленні старовинних музичних інструментів зі свого музею – арф, клавикордів, скрипок і лютець, які доповнювали музичний контекст виставки. У такий спосіб було підкреслено тяглість неаполітанської музичної традиції, яка поєднує академічну, театральну і музейну сфери сучасного культурного життя міста.

Висновки. Отже, діяльність Консерваторії Сан П'єтро а Майелла репрезентує сучасну модель поєднання освітніх, наукових і культурно-мистецьких ініціатив, спрямованих на збереження й актуалізацію музичної спадщини Неаполя. Особливе місце в цій системі посідає музична бібліотека консерваторії – один із найцінніших осередків збереження і дослідження італійських музичних джерел, що забезпечує наукову основу для культурно-просвітницької діяльності закладу. Співпраця із провідними культурними інституціями – музеями, театрами, фестивалями – сприяє формуванню відкритого культурного простору, у якому історичні колекції набувають нового звучання завдяки інноваційним формам презентації. Виставкові й концертні проєкти консерваторії свідчать про ефективність синтезу музики, образотворчого мистецтва й сценографії як засобу інтеграції традиції в сучасний контекст. Завдяки цьому консерваторія утверджується як активний учасник культурного життя Італії, поєднуючи академічну спадщину з актуальними формами мистецької комунікації. Її досвід корисний і для українського музикознавства, оскільки пропонує модель системного збереження і дослідження музичної спадщини, поєднуючи архівні, бібліотечні й музейні практики з активною культурною комунікацією. Така модель сприймається як зразок упровадження цифрових технологій, міжнародних і міждисциплінарних проєктів, які можуть бути адаптовані до розвитку українських музичних інституцій і популяризації національної музичної традиції.

Література

1. Florimo F. Cenni storici sul Collegio di musica di S. Pietro a Majella. Napoli : Stabilimento tipografico Rocco, 1873. 56 p. URL: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=hvd.ml1w9q&seq=27> (consultato: 20.09.2025).
2. Amato M. La biblioteca del conservatorio “San Pietro a Majella” di Napoli: dal nucleo originale alle donazioni di fondi privati ottocenteschi, in Francesco Florimo e l'Ottocento musicale. *Atti del convegno (Morcone, 19–21 aprile 1990)*. Reggio Calabria : Jason Editrice, 1999. Vol. II. P. 645–669.
3. Cafiero R. Una Biblioteca per la Biblioteca: la collezione musicale di Giuseppe Sigismondo, in Napoli e il teatro musicale in Europa tra Sette e Ottocento. Studi in onore di Friedrich Lippmann. *Quaderni della Rivista Italiana di Musicologia*. Firenze : Leo S. Olschki, 1993. Vol. 28. P. 299–367.
4. Boccia T. L'Archivio Storico del Conservatorio di Musica San Pietro a Majella di Napoli esiste! *I Quaderni del San Pietro a Majella*. Napoli : Edizioni del Conservatorio di Musica San Pietro a Majella, 2020. Vol. I. P. 187–208.
5. Corsi C. La formazione dei fondi mercadantiani della biblioteca di San Pietro a Majella. Dalle musiche per il Conservatorio all'acquisizione dell'archivio musicale del compositore, in Mercadante 150. *Atti del Convegno internazionale di studi (Napoli, 1–3 ottobre 2020, Conservatorio di Musica San Pietro a Majella; Vienna, 20–21 ottobre 2020, Istituto Italiano di Cultura; Milano, 30 ottobre 2020, Teatro alla Scala; Altamura, 13–14 novembre 2020, Comune di Altamura)*. Napoli : Edizioni del Conservatorio di Musica San Pietro a Majella, 2020. Vol. I. P. 983–1029.
6. Corsi C. Rossini in Conservatorio. Musiche per Rossini nella biblioteca di San Pietro a Majella, in Napoli & Rossini di questa luce un raggio. *Atti del Convegno internazionale di studi (Napoli-Avellino, 25–27 ottobre 2018, Conservatorio di Musica San Pietro a Majella)*. Napoli : Edizioni del Conservatorio di Musica San Pietro a Majella, 2020. P. 205–219.
7. Corsi C. “Mon cher Maître”. Lettere e documenti riguardanti Mercadante nella collezione Rodriguez della biblioteca del Conservatorio. *I Quaderni del San Pietro a Majella*. Napoli : Edizioni del Conservatorio di Musica San Pietro a Majella, 2021. Vol. II. P. 209–226.
8. Conti C. Nobilissime allieve. Della musica a Napoli tra Sette e Ottocento. Napoli : Guida, 2007. 257 p.
9. Giovani G. Tra Napoli e Parigi. Storie di una migrazione libraria. Lucca : Libreria Musicale Italiana, 2021. 380 p.
10. Шуміліна О. Система музичної освіти другої половини XVIII століття і творчість українських композиторів доби класицизму. *Слобожанські мистецькі студії* : журнал Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Суми : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 1 (07). С. 149–152. DOI: <https://doi.org/10.32782/art/2025.1.28>
11. Корчова О. Парадокс Пуччіні як наслідок національно-політичних спекуляцій в Італії напередодні Першої світової війни. *Мистецтво в обороні* : колективна монографія / НАМ України; Ін-т пробл. сучас. мистец. НАМ України; Ін-т культурології НАМ України. Київ : Фенікс, 2024. С. 431–447.
12. Conservatorio di Musica San Pietro a Majella, 2025. URL: <https://www.sanpietroamajella.it/> (consultato: 20.09.2025).
13. Servizio Bibliotecario Nazionale (SBN), 2025. URL: <https://www.iccu.sbn.it/it/SBN/index.html> (consultato: 20.09.2025).
14. Sisto L. Il museo degli strumenti musicali del conservatorio di “San Pietro a Majella”: catalogazioni e interventi di restauro. *Philomusica on-line : rivista del Dipartimento di Scienze musicologiche e paleografico-filologiche. Università degli Studi di Pavia*. Pavia : University Press, 2009. Vol. 8. P. 128–143.
15. Пономаренко О. Італійська консерваторія в контексті сучасного музичного життя. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського* : зб. статей. Київ, 2025. Вип. 142. С. 203–214. DOI: 10.31318/2522-4190.2025.142.327895

References

1. Florimo, F. (1873). Cenni storici sul Collegio di musica di S. Pietro a Majella [Historical notes on the Music College of S. Pietro a Majella]. Napoli : Stabilimento tipografico Rocco. Retrieved from: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=hvd.ml1w9q&seq=27> (accessed: 20.09.2025) [in Italian].
2. Amato, M. (1999). La biblioteca del conservatorio “San Pietro a Majella” di Napoli: dal nucleo originale alle donazioni di fondi privati ottocenteschi, in Francesco Florimo e l'Ottocento musicale [The library of the “San Pietro a Majella” Conservatory in Naples: from the original core to the donations of nineteenth-century private collections, in Francesco Florimo and nineteenth-century music]. *Atti del convegno (Morcone, 19–21 aprile 1990)*. Reggio Calabria : Jason Editrice. Vol. II, pp. 645–669 [in Italian].
3. Cafiero, R. (1993). Una Biblioteca per la Biblioteca: la collezione musicale di Giuseppe Sigismondo, in Naples and Musical Theater in Europe between the Eighteenth and Nineteenth Centuries. Studies in honor of Friedrich Lippmann. *Quaderni della Rivista Italiana di Musicologia*. Firenze : Leo S. Olschki, Vol. 28, pp. 299–367 [in Italian].
4. Boccia, T. (2020). L'Archivio Storico del Conservatorio di Musica San Pietro a Majella di Napoli esiste! [The Historical Archives of the San Pietro a Majella Conservatory of Music in Naples exist!]. *I Quaderni del San Pietro a Majella*. Napoli : Edizioni del Conservatorio di Musica San Pietro a Majella, Vol. I, pp. 187–208 [in Italian].
5. Corsi, C. (2020). La formazione dei fondi mercadantiani della biblioteca di San Pietro a Majella. Dalle musiche per il Conservatorio all'acquisizione dell'archivio musicale del compositore, in Mercadante 150. [The formation of the Mercadante collections at the San Pietro a Majella library. From music for the Conservatory to the acquisition of the composer's musical archive, in Mercadante 150]. *Atti del Convegno internazionale di studi (Napoli, 1–3 ottobre 2020, Conservatorio di Musica San Pietro a Majella; Vienna, 20–21 ottobre 2020, Istituto Italiano di Cultura; Milano, 30 ottobre 2020, Teatro alla Scala; Altamura, 13–14 novembre 2020, Comune di Altamura)*. Napoli : Edizioni del Conservatorio di Musica San Pietro a Majella, Vol. I, pp. 983–1029 [in Italian].
6. Corsi, C. (2020). Rossini in Conservatorio. Musiche per Rossini nella biblioteca di San Pietro a Majella, in Napoli & Rossini di questa luce un raggio [Rossini at the Conservatory. Music for Rossini in the Library of San Pietro a Majella, in Naples & Rossini: a ray of this light]. *Atti del Convegno internazionale di studi (Napoli-Avellino, 25–27 ottobre 2018, Conservatorio di Musica San Pietro a Majella)*. Napoli : Edizioni del Conservatorio di Musica San Pietro a Majella, pp. 205–219 [in Italian].

7. Corsi, C. (2021). "Mon cher Maître": Lettere e documenti riguardanti Mercadante nella collezione Rodriguez della biblioteca del Conservatorio ["Mon cher Maître": Letters and documents concerning Mercadante in the Rodriguez collection of the Conservatory library]. *I Quaderni del San Pietro a Majella*. Napoli : Edizioni del Conservatorio di Musica San Pietro a Majella, Vol. II, pp. 209–226 [in Italian].
8. Conti, C. (2007). Nobilissime allievi. Della musica a Napoli tra Sette e Ottocento [Most Noble Students: Music in Naples between the Eighteenth and Nineteenth centuries]. Napoli : Guida, 257 p. [in Italian].
9. Giovani, G. (2021). Tra Napoli e Parigi. Storie di una migrazione libraria [Between Naples and Paris: stories of a library migration]. Lucca : Libreria Musicale Italiana, 380 p. [in Italian].
10. Shumilina, O. (2025). Systema muzychnoi osvity druhoi polovyny XVIII stolittia i tvorchist ukrainskykh kompozytoriv doby klasytsyzmu [The system of musical education of the second half of the 18th century and the work of Ukrainian composers of the classicism era]. *Slobozhanski mystetski studii : zhurnal Sumskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni A. S. Makarenka –Sloboda Art Studies: journal of the Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko*. Sumy, Issue 1 (07), pp. 149–152. <https://doi.org/10.32782/art/2025.1.28> [in Ukrainian].
11. Korchova, O. (2024). Paradoks Puchchini yak naslidok natsionalno-politychnykh spekulatsii v Italii naperedodni Pershoi svitovoi viiny [The Puccini paradox as a consequence of national-political speculations in Italy on the eve of the First World War]. *Mystetstvo v oboroni : kolektyvna monohrafiia. NAM Ukrainy; In-t probl. suchas. mystets. NAM Ukrainy; In-t kulturolohii NAM Ukrainy [Art in Defense: collective monograph. National Academy of Arts of Ukraine; Modern Art Research Institute of the National Academy of Arts of Ukraine; Institute for Cultural Research of the National Academy of Arts of Ukraine]*. Kyiv : Feniks, pp. 431–447 [in Ukrainian].
12. Conservatorio di Musica San Pietro a Majella. (2025). [San Pietro a Majella Conservatory of Music]. Retrieved from: <https://www.sanpietroamajella.it/> (accessed: 20.09.2025) [in Italian].
13. Servizio Bibliotecario Nazionale (SBN). (2025). [National Library Service (SBN)]. Retrieved from: <https://www.iccu.sbn.it/it/SBN/index.html> (accessed: 20.09.2025) [in Italian].
14. Sisto, L. (2009). Il museo degli strumenti musicali del conservatorio di "San Pietro a Majella": catalogazioni e interventi di restauro [The Musical Instruments Museum of "San Pietro a Majella": cataloguing and restauration efforts]. *Philomusica on-line : rivista del Dipartimento di Scienze musicologiche e paleografico-filologiche. Università degli Studi di Pavia*. Pavia : University Press, Vol. 8, pp. 128–143 [in Italian].
15. Ponomarenko, O. (2025). Italiiska konservatoriia v konteksti suchasnoho muzychnoho zhyttia [Italian conservatory in the context of modern musical life]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho : zb. statei [Scientific Bulletin of the Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music : collection of articles]*. Kyiv, Issue 142, pp. 203–214. <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2025.142.327895> [in Ukrainian].

Olena Ponomarenko – Candidate of Art Criticism, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Theory and History of Musical Performance, Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music

The Music Library of the San Pietro a Majella Conservatory in the Preservation and Promotion of Italy's Cultural Heritage

The relevance of the study lies in the need for a comprehensive examination of the activities of the Music Library of the San Pietro a Majella Conservatory in Naples (Conservatorio di Musica San Pietro a Majella) as a unique center for the preservation, research, and promotion of Italy's cultural heritage. The Music Library represents one of the oldest and most valuable collections of musical sources in the country. Founded at the end of the 18th century, the institution integrates educational, research, library, and museum functions, having accumulated extensive archival, bibliographic, and museum collections. The study traces the history of the establishment of the Music Library and Archive, which preserve composers' autographs, opera manuscripts, theoretical treatises, correspondence, and rare printed scores. It highlights the contribution of prominent Neapolitan musicologists and bibliographers – Saverio Mattei, Giuseppe Sigismondo, Francesco Florimo, among others – to the formation of scientifically valuable collections, cataloguing, and preservation of historical sources. The museum collections are characterized as reflecting the evolution of Naples' musical life through portraits, musical instruments, documents, and composers' personal archives. The research analyzes the current directions of activity of the Music Library and Museum, including the digitization of collections, creation of electronic catalogues, organization of exhibitions and concert programs, and promotion of musical heritage through international projects. A particularly illustrative example is the project "Naples, Naples. Of Lava, Porcelain and Music" ("Napoli, Napoli. Di lava, porcellana e musica"), implemented in collaboration with the San Carlo Theatre (Teatro di San Carlo) and the National Museum of Capodimonte (Museo Nazionale di Capodimonte). This initiative demonstrated a new model of inter-institutional cooperation and the integration of musical art into the broader system of cultural communication in Naples. It is emphasized that the activities of the Music Library of the San Pietro a Majella Conservatory constitute a model of synthesis between scientific, educational, and creative initiatives within the cultural space of contemporary Italy, combining tradition, innovation, and the diversity of artistic practices.

Key words: musical life of Italy, San Pietro a Majella Conservatory, music library, archival fonds, museum, music collections, festival, cultural and artistic project, musical heritage, composer's work, means of musical expression.

Стаття надійшла до редколегії 03.10.2025
Стаття рекомендована до друку 14.11.2025
Опублікована 28.11.2025